

Katarzyna Julia Leikvoll
Sagstadvegen 121a
5918 Frekhaug
e-post: kjleikvoll@yahoo.no
tlf. 95273748

Meland Kommune

Søknad

Jeg søker med dette **kulturstipendet for Meland Kommune 2018**. Jeg jobber som frilans pianist, pianopedagog og forsker, er bosatt i Meland kommune og har vært ansatt ved Meland Kulturskole siden 1999 i en deltidsstilling. Pianoundervisning og ulike temaer knyttet til utvikling av tekniske og musikalske ferdigheter hos barn og unge har vært min store interesse i en årrekke. Dette er en av grunnene til at etter en fullført mastergrad i utøvende piano (2005) bestemte jeg meg for å ta en mastergrad i musikkpedagogikk (2009) og fortsette med en doktorgrad (2017), der jeg fordypet meg i effektive noteopplæringsmetoder på nybegynnernivå. CV med alle relevante opplysninger legges ved.

Tidligere arbeid

Arbeidet med forskning de siste årene, i tillegg til undervisning av håpefulle unge pianister fra Meland, har gjort meg oppmerksom på flere viktige områder der det mangler målrettet pedagogisk opplegg. Jeg er svært opptatt av at mitt forskningsarbeid kan munne ut i noe av praktisk verdi, som både det lokale og det nasjonale instrumentalundervisningsmiljøet kan ha nytte av. Det første prosjektet direkte knyttet til forskningsresultatene er en tredelt pianometodikk for nybegynnere. Den består av en spillebok, arbeidsbok og en detaljert lærerveiledning og blir gitt ut av Musikk-husets forlag i april 2018. Metodikken tar utgangspunkt i relevant forskning på effektive noteopplæringsmetoder, barnas kognitive og musikalske utvikling, gode læringsstrategier og er inspirert av grunnskolens lese- og skriveopplæringsmetoder. Denne tilnærmingen er nokså uvanlig i et undervisningsmiljø preget av flere tiårgamle konvensjoner og bruk av pianoskoler/undervisningsbøker fra 1950-årene (som fortsatt er de mest populære blant mange pianolærere i Norge). Den nyutviklede metodikken skal lanseres på EPTA (European Piano Teachers Assosiation) Norge sin årlige konferanse for pianister og pedagoger i Oslo 20.-22-april 2018.

Det nye prosjektet

Prosjektet jeg håper å få støtte av Meland kommune til å gjennomføre er følgende:

Tittel: Grunnleggende komponering for (nesten) begynnere med piano som hovedinstrument.

Målet: Å la musikkinteresserte barn oppleve at å skape egne musikalske tekster foregår på en liknende måte som å produsere egne setninger og språktekster. Alle kan komponere og skrive ned musikk uansett nivå på instrumentet.

Formen: Todelt. (1) Undervisningsseminarer/samlinger/workshops for interesserte barn og unge i løpet av våren og høsten 2018 (lengde og antall ganger avhengig av påmeldingen/interessen, deltakernes alder og nivå). (2) En lærebokbok/hefte med innføring i komposisjon på grunnivå for lett øvede små pianister. Det ferdige produktet kan muligens gis ut i samarbeid med Musikk-husets forlag. Om dette ikke blir mulig, skal det ferdigstilles som et kompendium til bruk for dem som måtte ønske det. Alle deltakerne får et slikt hefte (ca. 30 sider). Utarbeidelse av et slik opplegg i skriftlig form vil gjøre det lettere å kunne tilby lignende kurs senere uten en stor ressursbruk.

Målgruppen: musikkinteresserte barn og unge (evt. voksne dersom stor nok interesse) fra Meland med grunnleggende kunnskap i musikknotasjon og pianospill (tilsvarende 1-2 års undervisning). Nedre aldersgrense ca. 9-10 år.

Innholdet: oppbygging av (tonale) musikkstykker, grunnleggende musikkteori (begreper grunntone, ledetone, toneart, dur/moll, grunnleggende akkorder), hva passer sammen og hvorfor (harmonisk progresjon, meningsfulle motiver, rytmemønstre), komponering av et eget musikkstykke steg for steg, notasjon av musikk. Alt dette med eksempler, oppgaver, øvelser, samt grunnleggende tonal improvisasjon med bruk av grunnakkordene i noen få utvalgte tonearter.

Begrunnelse og teoretisk forankring

Doktorgradsarbeidet har gjort med oppmerksom på at skriving og musikknotasjon er en svært viktig undervisningsaktivitet på nybegynnernivå. Med noteskriving mener jeg evnen til å bruke notene til å notere ned kjente og ukjente melodier samt å skape egne musikalske tekster. Notelesing og tekstlesing er lignende kognitive prosesser. I grunnskolesammenheng beskrives lesing og skriving som to uatskillelige deler av samme helhet. Skriving er i stor grad en mental prosess som bidrar til å få større innsikt og forståelse samt ny eller omformet kunnskap. Skriving ser ut til å være en naturlig del av utviklingen mot å mestre skriftspråket, og for mange blir det selve nøkkelen til å knekke skriftspråkets kode. Skriveforsøkene kommer ofte før leseforsøkene. Det hevdes at skriving som undervisningsaktivitet bør komme før lesing av flere grunner. For det første er lesing en mer sammensatt prosess en skriving, spesielt hvis et ord skal avkodes uten noe kontekst eller tegning som hjelp. For det andre er et barn ofte mer motivert til å formidle sitt eget budskap enn å lese andre personers budskap. I tillegg er det lettere å komme fram til noe en har i hodet, enn noe som står i en bok.

Noteskriving forutsetter at eleven kan segmentere et notebilde og har kunnskap om plassering av tonehøyder samt klarer å kjenne igjen og notere ulike noteverdier i relasjon til hverandre og den overordnede pulsen. En kan si at noteskriving er en ferdighet som krever mer kunnskap og bevissthet enn det notelesing gjør. Å kunne skrive ned en melodi vil kreve oppmerksom lytting, musikalsk hukommelse, forståelse og kunnskap om notasjon. Notelesing i en spillesituasjon på nybegynnernivå er mulig uten de tre første av de ovennevnte komponentene.

Noteskriving som undervisningsaktivitet har vært sterkt nedprioritert, både i undervisningspraksis, i tilgjengelig litteratur om musikkopplæring og i forskning i emnet. Musikkpedagoger, musikere og forskere som trekker paralleller mellom språk og musikk, utelater konsekvent skriving som en verdifull ferdighet i tilknytning til musikkopplæring. Utelatelse av skriveaktiviteter i instrumentalundervisningen kan føre til passivisering av elevene og begrensning av deres musikalske opplevelser og evner til lesing og spilling av allerede eksisterende musikkstykker. I tillegg kan det være viktig å påpeke at selv om lesing og skriving omtales som to uatskillelige deler av samme helhet, vil beherskelsen av den ene ferdigheten ikke automatisk føre til beherskelse av den andre. Måltrettet opplæring i begge to er derfor prioritert i begynnerundervisning i grunnskolen. Manglede bevissthet om dette forholdet kan være en av grunnene til at noteskriving har fått liten plass i instrumentalundervisningen. Elevene som får mulighet til å bruke sin notekunnskap til å skrive ned musikk, blir gjort bevisste på notenes plassering og deres tidsrelasjon til hverandre. De får også dypere innsikt i og praktisk erfaring med bruk av ulike notasjonselementer. De vil bli nødt til å analysere melodien som skal skrives ned, på en detaljert måte samtidig som de blir gjort oppmerksom på betydningen av alle de grunnleggende elementene i et notebilde.

Med dette prosjektet ønsker jeg å gjøre denne ubalansen mellom lesing og skriving i intrumentalopplæring mindre. Mens i grunnskolen blir barn stadig oppfordret til å produsere egne tekster, oppleves komposisjonsfaget som noe eksklusivt, tilgjengelig kun for folk som har mye kunnskap om musikk og instrumentet, og spesiell interesse for emnet. Jeg vil vise at:

- litt grunnleggende kunnskap er nok til å lage fine melodier, finne akkompagnement som passer til og skrive det ned på en måte som er forståelig av andre.
- det er ingen tryllekunst å skrive musikk, på samme måte som alle klarer å skrive en meningsfull setning.
- det er ingen tilfeldighet i hvordan et musikkstykke er bygget, det handler om å følge noen få viktige regler.
- det er lett å lage noe som høres fint ut (og ikke som "tullemusikk", eller løse toner uten mening) ved å følge noen enkle steg.
- musikknotasjon er noe innenfor alle sin rekkevidde, på samme måte som skriving av språktekster.

- de samme reglene gjelder for grunnleggende tonal improvisasjon.
- kjennskap til de grunnleggende harmoniske reglene gir en frihet til å både spille og skrive egen musikk uten anstrengelse, samt til å lese og spille musikk skrevet av andre.
- kjennskap til grunnleggende musikkteori er et utgangspunkt for musikalsk forståelse av stykkenes forløp.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at prosjektet ikke kommer til å fokusere på låtskriving eller mer sammensatte aspekter ved komponering. Målet er å skape et verktøy for instrumentallærere for å kunne jobbe aktivt med komponering med nybegynnerelver, samt å åpne opp for en kreativ bruk av grunnleggende musikkteori med barn og unge med kun basiskunnskaper på instrumentet og inspirere dem til å lage og skrive ned egne melodier.

Bruk av midlene

Utarbeidelse av et gjennomtenkt opplegg på et høyt pedagogisk nivå, tilpasset målgruppen, er en tidkrevende prosess. Midlene som kulturstipendet tilbyr vil jeg derfor bruke for å få arbeidstid til å lage et meningsfullt, lærerikt og spennende opplegg som gir en praktisk innføring i grunnleggende musikkteori og komposisjon, og som kan brukes av andre og i ulike sammenhenger. Arbeidsprosessen kan fordeles på flere faser:

- gjennomgang av relevante emner som kurset og læreverket skal dekke: (1) hva bør nybegynnere kunne om musikkteori og komponering for å kunne produsere tonale musikalske tekster som gir mening? (2) Hvilken rekkefølge og i hvilken form skal kunnskapen presenteres i? (3) Hvilken type oppgaver og praktiske øvelser kan være relevante å bruke for å gi forståelse og mestringfølelse til barn med forholdsvis lite kunnskap om musikk?
- gjennomgang av det som allerede finnes på markedet (et svært begrenset utvalg i Norge, noe mer variert på det internasjonale markedet)
- diskusjoner og innhenting av inspirasjon av fagpersoner, både nasjonalt og internasjonalt gjennom klaverpedagognettet jeg er en del av.
- skriving av læreverket/kompendiet, som skal inneholde både grunnleggende teori presentert steg for steg og på en måte som en 4.klassing kan forstå, plass til å øve seg på å bruke teorien i praksis (f.eks. å lage enkle melodier, finne akkompagnement som passer til en gitt melodi, oppdage feil, bli bevisst på hvorfor noe passer sammen), og mulighet for å lage helt egne (enkle) musikkstykker, med tips om praktiske løsninger.
- utarbeidelse av innholdet i et seminar/workshop med materialer som kan brukes av deltakerne, med utgangspunkt i læreverket.
- ledelse av seminaret/workshopen (gratis for deltakerne) - lengde og antall møter bestemmes når opplegget blir systematisert og innholdet valgt ut.

- evaluering og forbedring av lærestoffet etter endt workshop
- en mulig utgivelse av kompendiet/læreverket (Musik-husets forlag som jeg har samarbeidet med de siste 2 årene er interessert i videre samarbeid og vil gjerne se gjennom opplegget når det er ferdig for å vurdere en mulighet for utgivelse).

Kulturstipendet vil gi meg en fantastisk mulighet til å kunne fordype meg i noe jeg virkelig brenner for: å videreutvikle spennende musikkpedagogiske opplegg for små pianister. Jeg har tro på at dette prosjektet kan være svært nyttig for mange:

- for meg personlig: en mulighet for egen utvikling, innhenting av kunnskap, praktisk bruk av egen forskning, inspirasjon for videre arbeid med pianoundervisning.
- for musikkinteresserte barn i Meland kommune: mulighet for å lære litt om komponering, musikknotasjon, skape et lokalt pianomiljø (å spille piano kan være nokså ensomt), bruke seminaret som en musikalsk intergreringsarena for barn og unge.
- opplegget også kan være en nyttig ressurs for bruk i den nye kulturskolen i Alver kommune: et godt verktøy for samarbeid og mulighet for å bli kjent med andre lærere og elever i den nye store kulturskolen gjennom et felles komposisjonsprosjekt.
- for instrumentallærere lokalt og muligens nasjonalt: å få et ferdiglaget opplegg som kan brukes ved ulike anledninger, eller inspirasjon til å bruke komponering som en vanlig del av instrumentalundervisningen på nybegynnernivå.
- opplegget kan brukes flere ganger i årene fremover. Er det interesse for gjentakelse, kan lærestoffet gjenbrukes og videreutvikles uten krav om bruk av store ressurser.

Jeg håper at Meland kommune ser potensialet i prosjektet beskrevet ovenfor og vil gjøre det mulig for meg å utvikle dette kreative pedagogiske opplegget som kan bidra i å utvikle musikalske ferdigheter og forståelse til interesserte barn og unge i kommunen.

Vennlig hilsen

Katarzyna Julia Leikvoll

Frekhaug, 23.02.2018